Raadsvoorstel

Onderwerp	Versterking regionale samenwerking Regio Arnhem Nijmegen
Zaaknummer	Z/20/329303
Documentnummer	INT/20 /985302
Portefeuillehouder	Lucien van Riswijk
Portefeuille	intergemeentelijke samenwerking
Behandelend ambtenaar/afdeling	Hans Bosch (staf)
Telefoon	0316-595615
E-mail	h.bosch@zevenaar.nl

1 Samenvatting

De stuurgroep versterking regio Arnhem-Nijmegen presenteert de voorstellen voor versterking van de regionale samenwerking in de vorm van een visie, regionale agenda en gemeenschappelijke regeling. De raad wordt voorgesteld in te stemmen met deze voorstellen.

2 Raadsvoorstel

1 In te stemmen met de Visie Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio, als basis voor de profilering van de regio en onderbouwing van de keuze voor opgaven op de Regionale Agenda
2 In te stemmen met de Contouren voor de Regionale Agenda 2021 en verder.
3 Het college toestemming te verlenen om de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem Nijmegen 2020 te treffen;
4 Het college toestemming te verlenen om het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem-Nijmegen City Regio met ingang van 1 januari 2021 in te trekken;
5 In te stemmen met een bijdrage per inwoner van €2,50 ten behoeve van de basisfinanciering van de regionale samenwerking;
6 In te stemmen met het continueren van de bijdrage van €1,- per inwoner, voor een periode van 5 jaar, in verband met de voortzetting van The Economic Board voor de periode 2021-2025.

3 Waarom naar de raad

De colleges van B&W van de aan het nieuwe samenwerkingsverband Regio Arnhem Nijmegen toetredende gemeenten zijn op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen bevoegd tot het aangaan van de gemeenschappelijke regeling na verkregen toestemming van hun gemeenteraden. Op grond van de Gemeentewet (artikel 189) heeft de gemeenteraad het budgetrecht en beslist op basis daarvan over de aan het samenwerkingsverband toegekende bijdragen.

4 Doelstelling en beoogd resultaat

Doelstelling is om met de 18 regiogemeenten en de betrokken triple helix partners te komen tot een versterkte samenwerking op schaal van de regio Arnhem-Nijmegen. Positieve besluitvorming in de raden dit najaar (november, december 2020) maakt het mogelijk om per 1 januari 2021 met de versterkte samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen te starten.

5 Argumenten en alternatieven

Argumenten

1. *De nieuwe samenwerking voldoet aan de nota verbonden partijen (2019)*

In 2019 heeft de gemeenteraad in de nota Verbonden partijen kaders vastgesteld waaraan nieuwe samenwerkingsverbanden getoetst moeten worden. In zijn algemeenheid kan worden vastgesteld, dat de nieuw voorgestelde regeling voor het samenwerkingsverband van de Regio Arnhem Nijmegen hieraan voldoet. Kort samengevat is de samenwerking nodig om een aantal beleidsdoelen te realiseren, dat de gemeente Zevenaar niet in zijn eentje kan realiseren. Door de krachten te bundelen hebben we kennisvoordeel, kunnen we activiteiten op gang brengen die zonder de initiërende rol van de gemeente niet of moeilijker van de grond zouden komen en zijn we een sterke actor richting andere partijen, zoals provincie, Rijk en Europa. In de gemeenschappelijke regeling zijn voorzieningen getroffen, die de sturing van deze verbonden partij door de gemeenteraad moet versterken.
Geheel in lijn met onze nota verbonden partijen wordt deze nieuwe samenwerkingsrelatie eens in de vier jaren geëvalueerd. In de gemeenschappelijke regeling is vastgelegd, dat dit gebeurt aan het begin van het kalenderjaar, waarin de gemeenteraadsverkiezingen worden gehouden. De evaluatie kan aanleiding zijn de deelname aan het samenwerkingsverband te heroverwegen. De gevolgen van een eventueel uittredingsbesluit worden door het algemeen bestuur van de Regio bepaald.

2. *Versterking van de regionale samenwerking is urgent vanwege de grote opgaven, die op ons afkomen*

Versterking van de regionale samenwerking is nodig vanwege een dubbele urgentie: slagkracht organiseren voor de grote opgaven die op de regio afkomen én het tot stand brengen van een transparante en democratisch gelegitimeerde regionale besluitvorming. De regio heeft een bleek profiel en benut haar potenties onvoldoende. Tegelijkertijd komen er grote opgaven op de regio af die een aanpak vereisen die boven de lokale gemeenten uitstijgt. De opgaven en ambities voor deze regio zijn zodanig groot en veelomvattend dat ze om een meer integrale en krachtige besturing vragen. De visie Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio beschrijft deze urgente uitdagingen en vormt daarmee de onderbouwing van de keuze voor de opgaven van de Regionale Agenda.
Onze regio groeit door toenemende inwoneraantallen, waarbij tegelijkertijd kwalitatieve welvaartsontwikkeling achterblijft. We zijn onvoldoende in beeld bij andere overheden, met name rijk en provincie. Er is grote urgentie om de problemen van werkloosheid, economische groei, huisvesting en bereikbaarheid te lijf te gaan. Vooral de economische opgave is in het afgelopen jaar - mede vanwege de coronacrisis - nog groter geworden. Er is gezamenlijke inzet noodzakelijk om iedereen werk en huisvesting te kunnen bieden en tegelijkertijd de regio bereikbaar te houden; de regio duurzaam, energieneutraal en circulair te maken en te zorgen voor het behoud van onze leefomgeving en ontspannen leefkwaliteit. Veel van deze opgaven zijn gemeentegrensoverschrijdend. We hebben elkaar hiervoor nodig.

3. *Versterking van de samenwerking is nodig om als regio een goede samenwerkingspartner te vormen voor provincie, Rijk en Europa*

Het Rijk en de provincie spreken ons op veel van deze thema's aan, als regio en niet als 18 losse gemeenten. De steden komen - zeker als ze samen optrekken - soms nog wel binnen, maar voor kleinere gemeenten is het steeds lastiger om samenwerking en gehoor te vinden als enkele speler in het Nederland en Europa van de regio's. Het Rijk en de provincie willen graag zakendoen met een sterke en slagvaardige regio Arnhem-Nijmegen met scherpe ambities, vertaald in een agenda voor de korte en langere termijn. Dat wordt ook onderstreept in de verschillende samenwerkingen rond grote programma's als Woondeal, MIRT, RES etc.

4. *Een sterke regio Arnhem Nijmegen verdient zich terug*

De extra investering die nodig is om de versterkte regio Arnhem-Nijmegen in de basis te ondersteunen en het proces van besturing en uitvoering van de grote regionale opgaven te faciliteren zal vooral terugkomen via partnerschappen en revenuen vanuit de opgaven en bijbehorende projecten. De lasten en baten zullen in de toekomst - afhankelijk van wat raden besluiten over deelname aan de verschillende opgaven - ook eerlijker en transparanter verdeeld worden over de regiogemeenten, veel meer dan nu vaak het geval is. In personele en financiële zin dragen de grote steden nu meer bij, dat in beginsel ook passend

is bij de rol van de centrumsteden. Zo heeft Arnhem de afgelopen jaren als gastheer (huisvesting en ondersteuning) opgetreden voor het secretariaat van het GO. Het is echter van belang dat de verantwoordelijkheid voor de regionale samenwerking, ook in personele en financiële zin, door alle gemeenten gedragen wordt. Ambtelijke capaciteit kan door de nieuw te vormen netwerkdirectie bovendien gerichter worden ingezet.
De provincie Gelderland wil graag met de regio samenwerken om zo een gezamenlijke gebiedsagenda voor de regio Arnhem-Nijmegen te laten ontstaan, waarin zowel de regiogemeenten als de provincie hun bestuurlijke, inhoudelijke en financiële bijdragen zullen samenbrengen. Uit gesprekken tussen stuurgroep, TEB en regio is het plan ontstaan om de nieuwe samenwerking vast te leggen in een nieuw bestuursakkoord dat voortbouwt op het oude, maar dan met de hele regio en triple helix goed betrokken. De intentie hiertoe wordt in een concept-intentieverklaring aangeboden met de regionale agenda 2021. De regionale agenda wordt eind oktober opgeleverd. Deze wordt dan via een apart raadsvoorstel aan de regiovoorstellen toegevoegd, zodat de regionale agenda bij de besluitvorming over de regioversterking kan worden betrokken.

5. The Economic Board is een belangrijke partner in de uitvoering van de regionale gebiedsagenda

In 2015 hebben de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar besloten deel te nemen aan en een jaarlijks financiële bijdrage van € 1 per inwoner te verstrekken aan The Economic Board voor de duur van 5 jaren. Die verbintenis loopt dit jaar af. Aan deze verbintenis zijn indertijd een aantal voorwaarden verbonden. Zo was de focus van The Economic Board aanvankelijk sterk gericht op de steden Arnhem en Nijmegen en de economische sectoren Energy, Health en Food, terwijl voor de sub regio de Liemers de maakindustrie en logistiek belangrijke economische sectoren waren en nog steeds zijn. Daarnaast was de financiële structuur van The Economic Board vooral opgebouwd uit de financiële bijdragen van de overheidspartijen. De bijdrage van de andere twee triple helix partijen, onderwijs en ondernemingen, bleef daar fors bij achter.
In het in 2020 gepresenteerde strategisch plan van The Economic Board zien wij een sterke verbinding met de brede regionale opgaven. Dat biedt een goede basis voor de samenwerking in een gezamenlijke gebiedsagenda, die de bekrachtiging in een bestuursakkoord krijgt.
Deze ontwikkeling en ook de positieve ervaring van de ondernemersvereniging Lindus en een aantal lokale ondernemingen met The Economic Board zijn voor ons aanleiding voor te stellen de bijdrage aan The Economic Board voor een periode van vijf jaren te verlengen. Om de verbinding met de regionale opgaven nog sterker tot uitdrukking te brengen, zou ervoor kunnen worden gekozen een deel van de gemeentelijke bijdrage aan The Economic Board via het opgavenbudget beschikbaar te stellen, gekoppeld aan de daadwerkelijke uitvoering van een regionale opgave door The Economic Board.

6. De grip en zeggenschap van de gemeenteraden op de samenwerking moet worden verstrekt

De huidige regionale samenwerking heeft te weinig slagkracht om deze grote regionale opgaven goed op te pakken. Tegelijkertijd is versterking van de samenwerking voor ons alleen mogelijk als dat ook leidt tot versterking van de betrokkenheid en zeggenschap van de democratische organen. Op dit moment is er voor raden en colleges weinig zicht en grip op de regionale agenda. Er zijn ook amper mogelijkheden voor democratische controle en verantwoording.
De nieuwe gemeenschappelijke regeling voorziet in een grotere transparantie en betere aansluiting en sturingsmogelijkheden voor gemeenteraden. Er zijn vaste momenten in het jaar waarop raden kunnen sturen en kiezen. Via raadsontmoetingen blijven raden op de hoogte van de voortgang van de opgaven. Daarnaast functioneert de raadsagendacommissie als verbindende communicatieve schakel tussen het regiobestuur en de lokale raden. Hierdoor komen de raden beter in positie.

7. Het jaar 2021 wordt een overgangsjaar

De uitgewerkte opgaven die later deze maand aan de colleges en raden worden aangeboden, zullen straks per opgave en speerpunt voorzien zijn van een begroting voor 2021. Omdat nieuwe bedragen niet meer in

de begrotingen voor 2021 kunnen worden verwerkt wordt daarbij het principe van het 'ingroeimodel' gehanteerd. We starten met de ambities die mogelijk zijn met de financiële middelen die daar reeds voor beschikbaar zijn of binnen de huidige begrotingen beschikbaar zijn te stellen. We gaan niet alleen nieuwe dingen doen, maar ook verder met zaken die al in gang zijn gezet en waar al geld voor is gereserveerd. Ondertussen zal dan hard doorgewerkt worden aan de regionale agenda 2022 en volgend, die in maart 2021 in concept voorgelegd kan worden aan colleges en raden, waardoor aangesloten wordt bij de reguliere p&c cyclus (geld reserveren in kadernota's) en de definitieve agenda in het najaar ter besluitvorming.

Alternatieven
Er is eigenlijk geen alternatief voor de voorgestelde versterking van de samenwerking in de regio Arnhem Nijmegen. De opgaven, waarvoor de regiogemeenten staan, kunnen niet door een individuele gemeente alleen worden opgepakt. De huidige, geheel vrijblijvende, samenwerking gericht op informatie en afstemming biedt niet de slagkracht en de integrale en krachtige besturing, die nodig is om de uitdagingen, waarvoor we staan, het hoofd te bieden.

6 Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

Als alle 18 gemeenten instemmen met de voorstellen, dan kan de nieuwe regio Arnhem-Nijmegen op 1 januari 2021 starten. Voorbereidingen hiervoor zijn door de stuurgroep, onder voorbehoud van besluitvorming, reeds in gang gezet. Deze zullen worden stopgezet op het moment dat gemeenten niet tot unanieme besluitvorming komen.

7 Klimaat en duurzaamheid

Niet van toepassing

8 Communicatie

De visie, contouren van de regionale agenda, de gemeenschappelijke regeling en het bedrijfsplan zijn eind april reeds gepubliceerd op de website van de regio Arnhem-Nijmegen en ter informatie aangeboden aan de 18 colleges en raden.
Uitgebreide communicatie en introductie van de nieuwe regio vindt pas plaats bij akkoord van de 18 gemeenteraden.

9 Kosten, baten en dekking

Bij de financiering van de regionale samenwerking wordt onderscheid gemaakt tussen:

- de bijdrage voor de bestuurlijke en organisatorische basis van de samenwerking, die door alle deelnemende gemeenten wordt betaald naar rato van inwonertal (de basisfinanciering),
- de financiering per opgave door de gemeenten die aan een opgave deelnemen (de opgavenfinanciering) en
- de bijdrage aan The Economic Board.

Dit is toegelicht in het bedrijfsplan en meer beknopt in de aanbiedingsbrief.

Colleges en raden wordt met het besluit tot het instellen van de nieuwe GR en werkwijze gevraagd om in te stemmen met een inwonersbijdrage van €2,50 in verband met het faciliterende regiobureau. Daarnaast wordt een bijdrage gevraagd voor de voortzetting van The Economic Board à €1,- per inwoner voor de jaren 2021-2025. Het bedrag van €2,50 is €1,62 hoger dan de €0,88 die de afgelopen jaren werd betaald voor het Gemeenschappelijk Orgaan (GO). Voor Zevenaar betekent dat een structurele verhoging met € 70.000. Ter referentie: de inwonersbijdrage voor de stadsregio was van 2006 tot 2014 €3,15.

De enige uitzondering daarbij is de gemeente Mook en Middelaar. Deze gemeente betaalt 50% van de basisfinanciering. De reden is dat Mook en Middelaar in de provincie Limburg ligt en als zodanig ook deelneemt aan- en samenwerkt in de Regio Noord-Limburg.

Bij de informatieve aanbieding van de conceptvoorstellen in het voorjaar is gevraagd in de begroting 2021-2024 rekening te houden met de verhoogde inwonerbijdrage. Dit verzoek heeft, om diverse redenen, niet in alle gemeenten een plek gekregen in de begroting 2021. Gedeputeerden van de Provincie Gelderland zijn voornemens om Provinciale Staten te vragen financieel bij te dragen met een bedrag van € 1.200.000, gelijk verdeeld over voor 2021 en 2022, wanneer de regiogemeenten langjarig instemmen met de nieuwe samenwerking (en de inwonerbijdrage opnemen in de meerjarenprogrammabegroting).
Daardoor wordt de verhoging van de Zevenaarse bijdrage in de jaren 2021 en 2022 € 35.000. Vanaf 2023 is de structurele verhoging dus € 70.000.

In de meerjarenbegroting 2021-2024 is al rekening gehouden met deze verhoging van de bijdrage aan de Regio Arnhem Nijmegen. Ook de bijdrage aan de The Economic Board is structureel verwerkt in de meerjarenbegroting 2021-2024.

10 Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

1.	984302	Aanbiedingsbrief Stuurgroep
2.	984606	Visie Metropoolregio (Regio Arnhem-Nijmegen)
3.	984304	Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen
4.	984305	Bedrijfsplan versterkte Regio Arnhem-Nijmegen
5.	961917	Contouren regionale agenda Regio Arnhem-Nijmegen

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De wnd. secretaris	De burgemeester
Danielle Janssen	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

Onderwerp	Versterking regionale samenwerking Regio Arnhem Nijmegen
Zaaknummer	Z/20/329303
Documentnummer	INT/20/985302

De raad van de gemeente Zevenaar;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar;

gelet op de bepalingen van de Gemeentewet en de Wet gemeenschappelijke regelingen;

besluit:

1. In te stemmen met de Visie Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio, als basis voor de profilering van de regio en onderbouwing van de keuze voor opgaven op de Regionale Agenda
2. In te stemmen met de Contouren voor de Regionale Agenda 2021 en verder.
3. Het college toestemming te verlenen om de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem Nijmegen 2020 te treffen;
4. Het college toestemming te verlenen om het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem-Nijmegen City Regio met ingang van 1 januari 2021 in te trekken;
5. In te stemmen met een bijdrage per inwoner van €2,50 ten behoeve van de basisfinanciering van de regionale samenwerking;
6. In te stemmen met het continueren van de bijdrage van €1,- per inwoner, voor een periode van 5 jaar, in verband met de voortzetting van The Economic Board voor de periode 2021-2025.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 25 november 2020.

De griffier	De burgemeester
W.M. van der Vlies	L.J.E.M. van Riswijk